

การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คุณธรรมจริยธรรมในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา โดยบูรณาการกับหลักคำสอนศาสนาอิสลามของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบำรุงอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

The study of the Matthayom six students' learning achievement from studying the story of Khunchang Khunpaen integrated with Islamic doctrine in Bamrong Islam school Muang District, Pattani Province.

มัสรา จะปะเกีย^{1*}, ชญานท์ทัต เอี้ยวเรื่องสุรติ² และดารียา สะแลแม³

Masra Japakiya^{1*}, Chayathat Aiewruengsurat² and Dareeya Salaemae³

¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาไทย, คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

¹ Student of Bachelor of Education Program in Thai Language, Faculty of Education and Liberal Arts, Hat Yai University

² อาจารย์ประจำหลักสูตรภาษาไทยเพื่อการสื่อสารธุรกิจ, คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์, มหาวิทยาลัยหาดใหญ่

² lecturers of Thai Language for Business Communication Program, Faculty of Education and Arts, Hatyai University

³ ครูโรงเรียน หมวกภาษาไทย โรงเรียนบำรุงอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี

³ Teacher Thai language Bamrong Islam school Mueang District, Pattani Province

*Corresponding author, E-mail: masra.jap015@hu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน คุณธรรมจริยธรรมในวรรณคดี เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (2) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้หนังสือเรียนบูรณาการเรื่อง คุณธรรมจริยธรรมตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอนขุนช้างถวายฎีกาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี จำนวน 20 คน ผลการศึกษาพบว่า 1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2. ผลการศึกษาความพึงพอใจ

ของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยหนังสือเรียนบูรณาการเรื่อง คุณธรรมจริยธรรมตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 รวมทุกด้านมีค่าเท่ากับ 4.69 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: คุณธรรมจริยธรรม, วรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน, หลักคำสอนศาสนาอิสลาม

Abstract

This research aimed to (1) compare academic achievement before and after studying morality and ethics in the literature on Khun Chang Khun Phaen, Khun Chang Tawai Dika Of students in Mathayomsuksa 6(2) To study the satisfaction of Mathayomsuksa 6 students toward their learning by using integrated textbooks on Moral ethics according to the doctrine of Islam in the literature on Khun Chang Khun Phaen, when Khun Chang presented the dika of Mathayomsuksa 6 students at Bamrung Islam School Pattani Province The sample used was Mathayom Suksa 6/1 students studying in semester 2, academic year 2020, Bamrung Islamic School. After study higher than before study the results were statistically significant at the .01 level. 2. The results of the students' satisfaction towards learning were also studied. Textbook Moral ethics according to the doctrine of Islam in the literature on Khun Chang Khun Phaen, when Khun Chang made the dika of Mathayomsuksa 6 students in all aspects, equal 4.69, meaning the satisfaction was at the highest level.

Keywords: Morality, Khun Chang Khun Phaen Literature, Doctrine of islam

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรม รวมถึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการสื่อสาร ดังพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการประชุมทางวิชาการของชุมนุมภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2505 ความว่าภาษาไทยนั้นเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของชาติภาษาทั้งหลายเป็นเครื่องมือของมนุษย์ชนิดหนึ่ง คือ เป็นทางสำหรับแสดงความคิดเห็นอย่างหนึ่งเป็นสิ่งที่สวยงามอย่างหนึ่ง เช่น ในทางวรรณคดี เป็นต้น ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องรักษาเอาไว้ให้ดี ประเทศไทยนั้นมีภาษาของเราเองซึ่งต้องหวงแหน ประเทศใกล้เคียงของเราหลายประเทศมีภาษาของตนเอง แต่ว่าเขาก็ไม่ค่อยแข็งแรง เขาพยายามหาทางที่จะสร้างภาษาของตนเองไว้ให้มั่นคง เราโชคดีที่มีภาษาของตนเองแต่โบราณกาล จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะรักษาไว้ (สมาคมครูภาษาไทย, 2544)

จากพระราชดำรัสข้างต้นจะเห็นว่านอกจากภาษาจะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารแล้ว ภาษาไทยยังสามารถถ่ายทอดเรื่องราวในรูปแบบของวรรณคดี โดยมีการใช้ถ้อยคำที่กวีเลือกสรรแล้ว วรรณคดีจึงเป็นสิ่งที่มีความค่าทางด้านอารมณ์ ก่อให้เกิดสุนทรียภาพในจิตใจและมีความค่าทางด้านสติปัญญา ที่กล่าวว่าวรรณคดีถือเป็นศิลปะที่ทำให้คุณค่าทางด้านอารมณ์และก่อให้เกิดสุนทรียภาพในจิตใจนั้น เนื่องจากผู้แต่งวรรณคดีได้เลือกสรรถ้อยคำอันเกิดจากอารมณ์สะเทือนใจ ได้แก่ รัก โลก โกรธ หลง สนุกสนาน โศกเศร้า ฯลฯ มาร้อยเรียงในงานประพันธ์ ภาษาที่ใช้ในการแต่งวรรณคดีจึงต่างจากภาษาที่ใช้ในชีวิตประจำวันตรงที่ว่า ภาษาวรรณคดีเป็นภาษาที่กระทบฝังใจทำให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเกิดความสะเทือนอารมณ์และเป็นภาษาที่ผู้ประพันธ์ได้ จงใจคัดเลือกเป็นพิเศษ โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อให้ผู้อ่านหรือผู้ฟังเกิดการเปลี่ยนแปลงในจิตใจด้วย กล่าวคือ เกิดความรู้สึก ความคิด อารมณ์ หรือเห็นภาพอย่างที่ต้องการให้ผู้รับรู้รู้สึกหรือเห็น ทั้งนี้โดยพ่วงเล็งเรื่อง สุนทรียลักษณ์ทางภาษา เมื่อผู้อ่านได้อ่านวรรณคดีหรือวรรณกรรมเรื่องนั้นๆ ย่อมเกิดความซาบซึ้งกับความงามทางภาษาที่ผู้แต่งสร้างขึ้น โดยที่วรรณคดีเป็นสิ่งที่นำความงามและความละเอียดอ่อนมาสู่ชีวิตและจิตใจมิใช่เพราะว่าวรรณคดีสร้างโลกแห่งความฝันให้แก่ผู้ที่ต้องการจะหนีจากชีวิต แต่วรรณคดีช่วยให้เรามองเห็นความงามและความประณีตที่แฝงอยู่ในสิ่งทั้งหลายในชีวิต วรรณคดีที่เป็นวรรณศิลป์สามารถยกระดับจิตใจเราให้สูงขึ้น ด้วยเหตุนี้เราจึงจำเป็นต้องศึกษาวรรณคดีในฐานะที่เป็นศิลป์

หากกล่าวถึงวรรณคดีไทยแล้ว เรื่อง ขุนช้างขุนแผนจัดเป็นเพชรน้ำเอกในวรรณคดีไทยเป็นชุมทรัพย์แห่งวรรณศิลป์ วรรณคดีสโมสรสมัยรัชกาลที่ 6 ตัดสินใจให้วรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน เป็นยอดกลอนสุภาพเป็นเรื่องที่มีคุณค่าอ่านแล้วสนุกเข้าใจง่าย การใช้ถ้อยคำสำนวนมีความหมายเด่นชัด มีความไพเราะเพราะพริ้ง มีการพรรณนาความได้ความหมายดี บรรยายได้เหมาะสมกับเหตุการณ์ให้อารมณ์ขัน อ่านแล้วไม่เบื่อมีการสร้างลักษณะของตัวละครที่เด่นชัดเหมือนมีชีวิตจิตใจจริง ๆ ทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจมีการจัดการโครงเรื่องได้ดี คุณค่าและลักษณะเด่นของวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผนเป็นที่ประทับใจของผู้อ่านมากมาย (กฤษฎา กาญจนวงศ์, 2560 : 1 อ้างถึง สนิท ตั้งทวี, 2558) ทั้งนี้ นอกจากเรื่องขุนช้างขุนแผนจะมีคุณค่าทางด้านวรรณศิลป์ และคุณค่าทางด้านอารมณ์แล้ว เรื่อง ขุนช้างขุนแผนยังมีคุณค่าทางด้านสังคมอย่างมากอีกด้วย โดยในเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ได้กล่าวถึงเรื่องของสภาพวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในอดีต สะท้อนถึงขนบธรรมเนียม จารีต ประเพณี ศิลปะต่าง ๆ การปกครอง การศึกษา สงคราม ภูมิศาสตร์ และชีวิตในสังคมทั้งที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน ตั้งแต่เกิดไปจนกระทั่งตายของชาวไทยธรรมดาสามัญไปจนถึงจริยวัตรของพระมหากษัตริย์ไทยสมัยก่อน (กฤษฎา กาญจนวงศ์, 2560 : 2 อ้างถึง ประจักษ์ ปรากฏพิทยากร 2526)

นอกจากวรรณคดีจะมีคุณค่าทางด้านสังคมและคุณค่าทางด้านอารมณ์แล้ว วรรณคดียังมีคุณค่าทางด้านสติปัญญาอีกด้วยเนื่องจากสุนทรียภาพจากถ้อยคำที่ทำให้รู้สึกถึงรสแห่งความไพเราะงดงาม รสแห่งความรัก รสแห่งความโกรธแค้นและรสแห่งความเศร้านั้น เป็นสิ่งที่กวีสะท้อนออกมาจากอารมณ์ของความเป็นมนุษย์ปุถุชน เรื่องราวในวรรณคดีจึงเป็นเรื่องราวจากชีวิตมนุษย์ พฤติกรรมของตัวละคร

ซึ่งก็คือพฤติกรรมของมนุษย์ ผลของการกระทำอันเกิดจากความรัก โลก โกรธ หลงก็แสดงให้เห็นในวรรณคดี เรื่องราวในวรรณคดีจึงเป็นตัวอย่างชีวิตให้ผู้อ่านได้เรียนรู้ ดังที่ จุฬาลักษณ์ คณาชัย, 2558 : 64 อ้างถึง รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ 2523 ได้กล่าวไว้ว่า “วรรณคดีให้ความรู้ในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่กว้างทอดไว้อย่างตั้งใจและไม่ตั้งใจ นอกจากนี้ยังให้ข้อคิดอันเป็นประโยชน์ให้ยังเห็นแก่นแท้ของชีวิต เข้าใจธรรมชาติของมนุษย์ และยังเป็นกระจกเงาบานใหญ่สะท้อนภาพสังคมแต่ละยุคแต่ละสมัยอีกด้วย ” ดังนั้นวรรณคดีจึงไม่ได้เป็นเพียงโลกสมมติ แต่มีบริบททางสังคมรองรับ ผู้ศึกษาวรรณคดีจึงสามารถประยุกต์ข้อคิดจากการอ่านวรรณคดีมาใช้ในชีวิตประจำวันได้อีกด้วย

ด้วยเหตุที่วรรณคดีเป็นวัฒนธรรมทางภาษาที่ถ่ายทอดภาพชีวิตและสังคม แสดงให้เห็นถึงชีวิตความเป็นอยู่ ค่านิยม อุดมคติ ความเชื่อ และขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ถึงแม้ว่าวรรณคดีจะไม่ใช่อำนาจทางประวัติศาสตร์ แต่เรื่องราวในวรรณคดีก็ได้สอดแทรกค่านิยมความรู้สึกรู้สึกนึกคิดผ่านตัวละครซึ่งเป็นตัวแทนของคนในยุคสมัยนั้น ทำให้ผู้อ่านเข้าใจความเป็นธรรมชาติของมนุษย์และเข้าใจสังคมวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนในชาติ วรรณคดีจึงเป็นมรดกอันมีค่า ชาติใดที่มีความเจริญย่อมมีวรรณคดีประจำชาติไว้ขัดเกลาจิตใจของคนในชาติให้ประณีตอ่อนโยน

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าวรรณคดีมีคุณค่าหลายประการ ทั้งด้านความไพเราะงดงามจากภาษา ที่คัดสรรคำนำมาร้อยเรียงอย่างประณีต หรือที่เรียกว่า วรรณศิลป์ ซึ่งได้ช่วยกล่อมเกลาให้ผู้อ่านวรรณคดีเกิดความละเอียดอ่อนทางอารมณ์ นอกจากนี้ยังมีคุณค่าทางสติปัญญาเนื่องจากการศึกษาวรรณคดีเป็นการเรียนรู้เรื่องราวของวิถีชีวิต วัฒนธรรมและอารมณ์ความรู้สึกของมนุษย์ทำให้ผู้ศึกษาเข้าใจความเป็นธรรมชาติของมนุษย์และเข้าใจสังคมวัฒนธรรมความเป็นอยู่ของคนในชาติอย่างละเอียดลออยิ่งไปกว่าที่บันทึกไว้ในวิชาประวัติศาสตร์ รวมทั้งสามารถนำแง่คิดคติสอนใจที่ได้จากการศึกษาวรรณคดีมาเป็นประโยชน์แก่ชีวิตในฐานะประสบการณ์โดยอ้อมได้

ด้วยเหตุที่วรรณคดีเป็นสิ่งที่รวบรวมความเจริญทางสังคมและวัฒนธรรมและเป็นสิ่งที่ยกระดับจิตใจให้สูงขึ้นดังที่ได้กล่าวมาแล้ว หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงได้กำหนดเนื้อหาของการศึกษาวรรณคดีวรรณกรรมไว้คือ วิเคราะห์วรรณคดีวรรณกรรมเพื่อหาข้อมูลแนวความคิดคุณค่าของงานประพันธ์และเพื่อความเพลิดเพลิน การเรียนรู้และทำความเข้าใจบทแห่งบท ร้องเล่นของเด็กเพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทย ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยมขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีตและความงามของภาษาเพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน โดยกำหนดไว้ในสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม และกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ของผู้เรียนไว้ว่า ผู้เรียนต้องเข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมไทยอย่างเห็นคุณค่าและนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

อย่างไรก็ตามแม้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 จะให้ความสำคัญกับวรรณคดีและวรรณกรรม การเรียนการสอนวรรณคดีนั้นสามารถกระทำได้ด้วยวิธีต่าง ๆ หรือเทคนิคต่าง ๆ อย่างไม่มีข้อจำกัดและสามารถเรียนซ้ำแล้วซ้ำเล่าเรื่องเดิมได้เสมอ เพียงแต่เปลี่ยนมุมมองใหม่ ๆ

ในการเรียน เทคนิคหรือวิธีการเรียนวรรณคดีไทยที่ผู้วิจัยคิดค้นขึ้นมาเป็นแนวทางที่ดีอีกทางหนึ่ง เพราะในสังคมไทยประกอบไปด้วยหลากหลายเชื้อชาติ หลากหลายศาสนา การนำเทคนิคหรือวิธีการเรียนแบบบูรณาการทำให้นักเรียนมีความสนใจ และกระตือรือร้นมากขึ้น

จากการที่ผู้วิจัยได้รับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ณ โรงเรียนบำรุงอิสลาม อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้พิจารณาว่าโรงเรียนบำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี เป็นโรงเรียนสอนศาสนาควบคู่กับสามัญ จึงมีแนวคิดที่จะบูรณาการการเรียนการสอนวรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกากับจริยธรรมทางศาสนาอิสลามเข้าด้วยกัน เพื่อเป็นแนวทางแก่นักเรียนคิดวิเคราะห์ตัดสินใจดำเนินชีวิตอยู่ในสังคม จึงสนใจที่จะศึกษาปัญหาดังกล่าว และได้มองเห็นว่าการจัดการเรียนรู้โดยสอดแทรกคุณธรรมและหลักคำสอนของศาสนาเข้าไปในเนื้อหานั้น เป็นสื่อการเรียนการสอนอย่างหนึ่งที่สามารถพัฒนาให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น จึงสนใจสร้างหนังสือเรียนที่สอดแทรกเนื้อหาคุณธรรมและหลักคำสอนของศาสนาอิสลามเพื่อพัฒนาการเรียนภาษาไทยของนักเรียนให้ดียิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคุณธรรมจริยธรรมในวรรณคดี เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา ก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้หนังสือเรียนบูรณาการเรื่อง คุณธรรมจริยธรรมตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี

แนวคิด ทฤษฎี กรอบแนวคิด

การวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคุณธรรมจริยธรรมในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา โดยบูรณาการกับหลักคำสอนของศาสนาอิสลามของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

1.1 ทำไมต้องเรียนภาษาไทย

ภาษาไทยต้องเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน ดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุขและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัยสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความ

มั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็น สื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรมประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

1.2 เรียนรู้อะไรในภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นทักษะที่ต้องฝึกฝนจนเกิดความชำนาญในการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร การเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตจริง การอ่าน การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้วคำประพันธ์ชนิดต่าง ๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน การเขียน การเขียนสะกดตามอักขรวิธี การเขียนสื่อสาร โดยใช้ถ้อยคำและรูปแบบต่าง ๆ ของการเขียน ซึ่งรวมถึงการเขียนเรียงความ ย่อความ รายงานชนิดต่าง ๆ การเขียนตามจินตนาการวิเคราะห์วิจารณ์ และเขียนเชิงสร้างสรรค์การฟัง การดู และการพูด การฟังและดูอย่างมีวิจารณญาณ การพูดแสดงความคิดเห็นความรู้สึก พูดลำดับเรื่องราวต่าง ๆ อย่างเป็นเหตุเป็นผล การพูดในโอกาสต่าง ๆ ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ และการพูดเพื่อโน้มน้าวใจหลักการใช้ภาษาไทย ธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่าง ๆ และอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทยวรรณคดีและวรรณกรรม วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรมเพื่อศึกษาข้อมูลแนวความคิดคุณค่าของงานประพันธ์ และความเพลิดเพลินการเรียนรู้และทำความเข้าใจบทเห่ บทร้องเล่นของเด็กเพลงพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาที่มีคุณค่าของไทยซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณี เรื่องราวของสังคมในอดีต และความงดงามของภาษา เพื่อให้เกิด ความซาบซึ้งและภูมิใจในบรรพบุรุษที่ได้สั่งสมสืบทอดมาจนถึงปัจจุบัน

2. แนวคิดเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

2.1 ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม

คำว่า “คุณธรรมจริยธรรม” นี้ เป็นคำสอนที่คนส่วนใหญ่จะกล่าวควบคู่กันเสมอ จนทำให้เข้าใจผิดได้ว่า คำทั้งสองคำมีความหมายอย่างเดียวกันหรือมีความหมายเหมือนกัน แท้ที่จริงแล้วคำว่า “คุณธรรม” กับคำว่า “จริยธรรม” เป็นคำแยกออกได้ 2 คำ และมีความหมายแตกต่างกัน คำว่า “คุณ” แปลว่า ความดี เป็นคำที่มีความหมายเป็นทางนามธรรม ส่วนคำว่า “จริย” แปลว่า ความประพฤติ หน้าที่ ควรประพฤติ เป็นคำที่มีความหมายทางรูปธรรม ดังนั้น จึงควรที่จะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของคำสองคำนี้ให้ถ่องแท้ก่อน

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 (2556) ให้ความหมายว่า “คุณธรรม หมายถึง สภาพคุณงามความดี”

พระเมธีธรรมภรณ์ (ประยูร ธมมจิตโต) (2535) กล่าวว่าจริยธรรม คือ หลักแห่งความประพฤติ หรือแนวทางการปฏิบัติ หมายถึง แนวทางของการปฏิบัติ หมายถึง แนวทางของการประพฤติปฏิบัติจนให้เป็นคนดีเพื่อประโยชน์สุขของตนเองและส่วนร่วม

จากที่กล่าวมาทั้งหมดพอสรุปได้ว่า คำว่า คุณธรรม จริยธรรม สองคำนี้เป็นคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกันในด้านคุณงามความดี กล่าวคือ จริยธรรมคือ ความประพฤติที่ถูกต้องดีงามทั้งกายและวาจา

สมควรที่บุคคลจะประพฤติปฏิบัติ เพื่อให้ตนเองและคนในสังคมรอบข้างมีความสุขสงบ เยือกเย็น จริยธรรมเป็นเรื่องของการฝึกนิสัยที่ดี โดยกระทำอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอจนเป็นนิสัย ผู้มีความประพฤติดีงามอย่างแท้จริงจะต้องเป็นผู้มีความรู้สึกในด้านที่อยู่ตลอดเวลา คือ มี “คุณธรรม” อยู่ในจิตใจหรืออาจกล่าวได้ว่าจริยธรรมเป็นเรื่องของการประพฤติปฏิบัติเป็นพฤติกรรมภายนอก ส่วนคุณธรรมเป็นสภาพคุณงามความดีภายในจิตใจ ซึ่งทั้งสองส่วนต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กัน พฤติกรรมของคนที่แสดงออกมาทั้งกายและวาจา นั้น ย่อมเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์และเป็นไปตามความรู้สึกนึกคิดทางจิตใจและสติปัญญา การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลจึงต้องพัฒนาทั้ง 3 ด้าน ควบคู่กันไป คือ การพัฒนาด้านสติปัญญา ด้านจิตใจ และด้านพฤติกรรม

2.2 ความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรม

วศิน อินทสระ (2541) ได้กล่าวถึงความสำคัญและประโยชน์ของจริยธรรมดังจะกล่าวโดยย่อ ดังนี้

(1) จริยธรรมเป็นรากฐานอันสำคัญแห่งความเจริญรุ่งเรือง ความมั่นคงและความสงบสุขของปัจเจกชน สังคมและประเทศชาติอย่างยิ่ง รัฐควรส่งเสริมประชาชนให้มีจริยธรรมเป็นอันดับแรก เพื่อให้เป็นแกนกลางของการพัฒนาในด้านอื่น ๆ ทั้งเศรษฐกิจ การศึกษา การเมืองการปกครอง ฯลฯ การพัฒนาที่ขาดจริยธรรมเป็นหลักยึดย่อมเกิดผลร้ายมากกว่าดี เพราะผู้มีความรู้แต่ขาดคุณธรรม ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายได้มากกว่าผู้ด้อยความรู้ โดยท่านกล่าวว่า “ผู้มีความรู้แต่ไม่รู้วิธีที่จะประพฤติตน ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายได้มากกว่าผู้มีความรู้น้อย ถ้าเปรียบความรู้เหมือนดิน จริยธรรมย่อมเป็นเหมือนน้ำ ดินที่ไม่มีน้ำยึดเหนี่ยวเกาะกุมย่อมเป็นฝุ่นละอองให้ความรำคาญมากกว่าให้ประโยชน์ คนที่มีความรู้แต่ไม่มีจริยธรรมจึงมักเป็นคนทีก่อความรำคาญหรือเดือดร้อนให้แก่ผู้อื่นอยู่เนื่อง ๆ”

(2) การพัฒนาบ้านเมือง ต้องพัฒนาจิตใจคนก่อน หรืออย่างน้อยก็ให้พร้อม ๆ กับการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาวิชาการอื่น ๆ เพราะการพัฒนาที่ไม่มีจริยธรรมเป็นแกนนำนั้นจะสูญเปล่าและเกิดผลเสียเป็นอันมากทำให้บุคคลลุ่มหลงในวัตถุและอบายมุข การที่เศรษฐกิจต้องเสื่อมโทรม ประชาชนทุกข์ยาก เพราะคนในสังคมละเลยจริยธรรม กอบโกยทรัพย์สินเป็นประโยชน์ส่วนตัวมากเกินไปขาดความเมตตาปรานี แล้งน้ำใจในการดำเนินชีวิตซึ่งกันและกัน

(3) จริยธรรม มิได้หมายถึง การถือศีล กินเพล เข้าวัดฟังธรรม จำศีลภาวนา โดยไม่ช่วยเหลือทำประโยชน์ให้แก่สังคม แต่จริยธรรม หมายถึง ความประพฤติ การกระทำและความคิดที่ถูกต้องเหมาะสม การทำหน้าที่ของตนอย่างถูกต้องสมบูรณ์ เว้นสิ่งควรเว้น ทำสิ่งควรทำ ด้วยความฉลาดรอบคอบ รู้เหตุรู้ผล ถูกต้องตามกาลเทศะและบุคคล ดังนั้นจะเห็นว่าจริยธรรมจึงจำเป็นและมีคุณค่าสำหรับทุกคนในทุกวิชาชีพทุกสังคม สังคมจะอยู่รอดด้วยจริยธรรม

(4) การทุจริต คดโกง การเบียดเบียนกันในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นเหตุให้สังคมเสื่อมโทรม มีสาเหตุมาจากการขาดจริยธรรมของคนในสังคม ทรัพยากรธรรมชาติในโลกนี้น่าจะพอเลี้ยงชาวโลกไปได้อีกนาน ถ้าชาวโลกช่วยกันละทิ้งความละโมภโลภมาก แล้วมาใช้ชีวิตอยู่อย่างเรียบง่าย ช่วยกันสร้างสรรค์สังคมยึดเอาจริยธรรมเป็นทางดำเนินชีวิต ไม่ใช่ยึดเอาลาภยศความมีหน้ามีตาในสังคมเป็นจุดหมาย ถ้าสิ่งนั้นจะ

เกิดขึ้นถือเป็นเพียงผลพลอยได้และนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการประพุดิธรรม เช่น อาศัยลาภผลเป็นเครื่องมือในการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ อาศัยยศและความมีหน้ามีเกียรติในสังคมเป็นเครื่องมือในการจูงใจคนผู้เคารพนับถือเข้าหาธรรม

(5) จริยธรรมสอนให้เราเลิกดูหมิ่นกดขี่คนจน ให้เอาใจใส่ดูแลเอื้ออาทรต่อผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นบุพการีของชาติ สอนให้เราถ่อมตนเพื่อเข้าหากันได้ดีกับคนทั้งหลาย และไม่วางโตโอหังอวดดีหรือก้าวร้าวผู้อื่น สอนให้เราลดทิฐิมานะลงให้มาก ๆ เพื่อจะได้มองเห็นสิ่งต่าง ๆ ตามความจริง ไม่หลงสำคัญตัวว่ารู้ดีกว่ามีความสามารถกว่าใคร ผู้นำที่มีจริยธรรมสูงย่อมเป็นที่เคารพกราบไหว้ของ คนทั้งหลายได้อย่างสนิทใจ เราควรเลือกผู้นำที่สามารถนำความสงบสุขทางใจมาสู่มวลชนได้ด้วย เพื่อสันติสุขจะเกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอก ความแข็งแกร่งทางกำลังกาย ทรัพย์ และอาวุธ ถ้าปราศจากความแข็งแกร่งทางจริยธรรม บุคคลหรือประเทศชาติจะมั่นคงอยู่ได้ไม่นาน สังคมที่เจริญมั่นคงต้องมีจริยธรรมเป็นเครื่องรับรองหรือเป็นแกนกลาง เหมือนถนนที่มั่นคงหรือตึกที่แข็งแรง เขาใช้คอนกรีตเสริมเหล็กแม้เหล็กจะไม่ปรากฏออกมาให้เห็นภายนอก แต่มีความสำคัญอยู่ภายในนายช่างย่อมรู้ดี ทำนองเดียวกันกับบัณฑิตย่อมมองเห็นอย่างแจ่มแจ้งว่าจริยธรรมมีความสำคัญในสังคมเพียงใด

จากข้อความที่กล่าวมาทั้งหมดนี้ พอสรุปได้ว่า คุณธรรมจริยธรรมเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคน ปัญหาของสังคมไทยที่ประสบพบเห็นอยู่ทุกวันนี้เกิดจาก “คน” ปัญหาเริ่มต้นที่ “คน” และมีผลกระทบถึง “คน” การแก้ปัญหาสังคมไทยจึงต้องแก้ด้วย “การพัฒนาคน” เพื่อให้คนมีปัญญา มีความรู้ มีคุณธรรมและมีทักษะในการแก้ปัญหาชีวิต ปัญหาจึงอยู่ที่ว่าเราจะพัฒนาคนอย่างไร เพื่อให้คนมีชีวิตที่ดีงามสามารถใช้ความรู้และแก้ปัญหาได้ สร้างสรรค์ได้ ปฏิบัติต่อเทคโนโลยีอย่างถูกต้อง อยู่ในระบบการแข่งขันทางเศรษฐกิจได้ บริโภคผลผลิตด้วยปัญญา รู้อะไรดี อะไรชั่ว มีทัศนคติทางจริยธรรมที่เหมาะสม ฯลฯ ทั้งหมดนี้เป็นคุณสมบัติของคนที่มีคุณธรรม การจัดการศึกษาต้องยึดหลักสำคัญคือ “ให้ความรู้คู่คุณธรรม” สังคมไทยจึงจะมีสมาชิกของสังคมที่เป็นทั้งคนเก่งและคนดี

2.3 แหล่งที่มาของจริยธรรม

จริยธรรมเกิดขึ้นได้อย่างไร ต้นกำเนิดของจริยธรรมที่เป็นแหล่งที่มาที่สำคัญของจริยธรรมด้วย เพราะวรรณคดีเป็นที่รวบรวมแนวคิดทางจริยธรรม ซึ่งอาจถือได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งที่ก่อให้เกิดจริยธรรม ดังนี้ แหล่งที่เป็นบ่อเกิดของจริยธรรมที่เป็นแหล่งสำคัญ มีดังนี้

(1) ปรัชญา วิชาปรัชญาคือ วิชาที่ว่าด้วยหลักแห่งความรู้และความจริง สาระของปรัชญาจะกล่าวถึงลักษณะของชีวิตที่พึงปรารถนาควรเป็นอย่างไร ธรรมชาติของมนุษย์ สภาพสังคมที่ดี ความคิดเชิงปรัชญาจะแถลงออกมาเป็นความเชื่ออย่างมีเหตุผล จนคนต้องยอมรับว่าเป็นความคิดที่ได้รับการพิจารณาไตร่ตรองรอบคอบแล้ว แล้วปรัชญาจะกล่าวถึงเรื่องเกี่ยวกับความดี ความงาม ค่านิยม เพื่อจะได้ยึดเป็นหลักปฏิบัติประจำวันต่อไป

(2) ศาสนา คำสอนของศาสนาในศาสนาต่าง ๆ ตามที่ศาสนาเหล่านั้นท่านได้ปฏิบัติเองและสั่งสอนให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม จนเกิดผลดีงามของการปฏิบัตินั้นเป็นที่ประจักษ์มาแล้ว เช่น หลักคำสอนของพระพุทธศาสนา คำสอนของศาสนาคริสต์ หรือข้อปฏิบัติของศาสนาอิสลาม เป็นต้น

(3) วรรณคดี หนังสือวรรณคดีเป็นหนังสือที่มีมาตรฐานทั้งด้านเนื้อหาสาระ คุณค่าและวิธีแต่งจนเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ชาดที่เจริญด้วยวัฒนธรรมย่อมมีวรรณคดีเป็นของตนเอง ในหนังสือวรรณคดีจะมีแนวคิด คำสอนที่เป็นแนวปฏิบัติได้ เช่น สุภาษิตพระร่วง โคลงโลกนิติ สุภาษิตสอนหญิง จึงกล่าวได้ว่าวรรณคดีก็เป็นแหล่งกำเนิดหรือเป็นที่รวบรวมแนวคิดทางจริยธรรมด้วย

(4) สังคม สิ่งที่สังคมกำหนดนับถือร่วมปฏิบัติด้วยกัน อันได้แก่ ขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งเป็นข้อกำหนดที่ถือปฏิบัติกันในสังคมและยอมรับสืบทอดกันมา

(5) การเมืองการปกครอง ในระบอบการเมืองการปกครอง ได้กำหนดข้อบังคับระเบียบกฎหมายของบ้านเมือง จรรยาบรรณต่าง ๆ ซึ่งเป็นข้อบังคับหรือแนวปฏิบัติ เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติและเพื่อความยุติธรรมโดยทั่วกัน

2.4 องค์ประกอบของจริยธรรม

กรมวิชาการ (2535) ได้จัดทำเอกสารการประชุมเกี่ยวกับจริยธรรมไทย สรุปได้ว่า จริยธรรมของบุคคลมีองค์ประกอบ 3 ประการ คือ

ด้านความรู้ (Moral reasoning) คือ ความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงาม สามารถตัดสินใจแยกความถูกต้องออกจากความไม่ถูกต้องได้ด้วยความคิด

ด้านอารมณ์ความรู้สึก (Moral attitude and belief) คือ ความพึงพอใจ ความศรัทธาเลื่อมใส ความนิยมยินดี ที่จะรับจริยธรรมมาเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตน

ด้านพฤติกรรม (Moral conduct) คือ การกระทำหรือการแสดงออกของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเชื่อว่าจะเกิดจากอิทธิพลของทั้งสององค์ประกอบข้างต้น

เนื่องจากองค์ประกอบของจริยธรรมประกอบด้วย 3 ส่วน ดังกล่าวข้างต้น การพัฒนาคนในด้านจริยธรรมจึงต้องพัฒนา 3 ด้านไปด้วยกัน ในการดำเนินชีวิตของคน ๆ หนึ่ง องค์ประกอบทั้ง 3 ประการเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด กล่าวคือ พฤติกรรมของคนที่แสดงออกมาทั้งทางกายและทางวาจา นั้นจะมีความสัมพันธ์กับทางจิตใจและสติปัญญา คนที่มีอารมณ์โกรธจะแสดงพฤติกรรมออกมาทางการก้าวร้าวรุนแรง และยังเป็นคนที่มีปัญญาน้อยด้วยแล้ว พฤติกรรมที่แสดงออกก็จะก้าวร้าวรุนแรงยิ่งกว่าบุคคลที่มีสติปัญญา ซึ่งจะสามารถควบคุมจิตใจของตนได้โดยไม่แสดงพฤติกรรมไม่ดีให้ออกมาปรากฏ นั่นก็แสดงว่าผู้มีสติปัญญาดีย่อมสามารถควบคุมอารมณ์และความประพฤติได้ดีกว่าผู้ด้อยปัญญานั้นเอง

2.5 หลักคำสอนศาสนาอิสลาม เรื่อง คุณธรรมจริยธรรม

จริยธรรมเป็นธรรมบัญญัติที่มนุษย์ใช้ในการดำเนินชีวิต เพื่อเป็นเกณฑ์ในการประเมินระหว่างความดีและความชั่ว เป็นข้อตัดสินการดำเนินชีวิตของบุคคลและสังคม ระหว่างความสวยงามและความน่ารังเกียจ หลักการใช้ชีวิตของมนุษย์จึงต้องยึดการมีจริยธรรมที่ดี ซึ่งนำไปสู่ความสุขของบุคคลและสังคม ทั้งในโลกนี้

และโลกหน้า จากการศึกษาหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของอิสลาม พบว่า การก่อตั้งอาณาจักรอิสลามในยุคแรก ๆ ยึดหลักการบริหารและการจัดการบ้านเมืองตามหลักการที่ได้จากกุรอานและอัลหะดีษ ภายใต้วามร่วมเงา การปกครองที่มีหลักจริยธรรมเป็นฐาน บรรดามุสลิมในยุคแรก ๆ รับการปลูกฝัง การอบรม และแบบอย่างจริยธรรมดิงามจากท่านเราะฮ์สูล มาใช้ในการดำเนินชีวิตและยึดมั่นในการปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์ ทำให้ได้รับความไว้วางใจจากประชาชาติอื่น และมีผู้สนใจเข้ารับอิสลามเป็นจำนวนมาก สังคมอิสลามจึงเป็นสังคมแบบอย่างแก่สังคมอื่น ๆ

การปลูกฝังจริยธรรมในอิสลาม (อัคร์ตรีบียะฮ์) หมายถึง การส่งเสริมคุณลักษณะด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ผ่านวิธีการขัดเกลาจิตใจ การสร้างจิตพิสัย การอบรม การปลูกฝังแบบลำดับขั้นอย่างมีความต่อเนื่อง การควบคุมเป็นระบบ การแสดงตัวอย่างที่เหมาะสมกับบุคคล สถานที่และเวลา การใช้วิธีการชี้้นำ สอดคล้องตัวบุคคล การสร้างแรงจูงใจ การเปลี่ยนแปลง การยกระดับคุณภาพ และการสร้างสถานภาพแวดล้อมที่ดี โดยมีเป้าหมายเพื่อให้มนุษย์มีความสมบูรณ์ และมีความสุขทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

ดังนั้น เป้าหมายของการปลูกฝังจริยธรรมในอิสลาม เป็นการปฏิบัติตามคำสั่งใช้ของอัลลอฮ์และเราะฮ์สูลของพระองค์ เพื่อขัดเกลาหัวใจของมนุษย์ให้บริสุทธิ์ ปลูกฝังอุปนิสัยที่ดีงาม และขจัดจิตวิญญาณที่ไม่ดีทั้งหลาย โดยแสวงหาความโปรดปราน และความผูกพันระหว่างบ่าวกับผู้สร้าง รวมทั้งเป็นการทะนุบำรุงสังคมให้สังคมเกิดความสงบสุข ร่มเย็น ครอบคลุมที่สมาชิกในสังคมต่างยึดมั่นอยู่บนคุณงามความดี ตักเตือนกัน ส่งมอบความรัก ความไมตรี ความปรองดอง และให้การเกียรติต่อกัน ระหว่างผู้ปกครองกับบุตรหลาน สมาชิกในครอบครัว เครือญาติพี่น้อง เพื่อนบ้าน เพื่อนสนิท และบุคคลทั่วไปในสังคม ลักษณะพิเศษของการปลูกฝังจริยธรรมในอิสลาม ได้แก่ 1) การปลูกฝังหลักการศรัทธา เพื่อให้หัวใจมีความศรัทธามั่นคง และยึดมั่นในการทำความดีงาม เห็นได้จากความทุ่มเทของบรรดาศาสนทูตที่ได้เผยแผร์หลักการศรัทธา ก่อนหลักการปฏิบัติ เช่นเดียวกับท่านเราะฮ์สูล ที่ได้ใช้เวลาการเผยแผร์เรื่องหลักการศรัทธา ณ นครมักกะฮ์ ก่อนที่จะเผยแผร์หลักการปฏิบัติศาสนกิจ ณ นครมะดีนะฮ์ ในเวลาต่อมา การศรัทธาจึงเป็นแรงผลักดันภายในสู่พฤติกรรมที่ดีงามภายนอก 2) การปลูกฝังแบบองค์รวมหมายถึง การให้ความสำคัญต่อโครงสร้างของมนุษย์ในทุก ๆ ด้าน ไม่ว่าจะด้านจิตวิญญาณ สติปัญญา และร่างกาย โดยไม่ได้ละเลยส่วนใด ส่วนหนึ่งจากการปลูกฝังจริยธรรมด้านจิตวิญญาณ ท่านเราะฮ์สูลได้ทรงกล่าวไว้ว่า

“แท้จริงในร่างกายนั้นมีเนื้อก้อนหนึ่งเมื่อมันดี ร่างกายนั้นก็ดีด้วย แต่เมื่อมันเสีย ร่างกายทุกส่วนก็จะเสียไปด้วย จงจำไว้ว่าก้อนเนื้อนั้น คือ หัวใจ” (บันทึกโดย อัล บุคอรี, เศาะฮีห. เลขที่ 50)

3. วรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา

ฝ่ายพลายงาม เมื่อชนะความขุนช้างแล้ว ก็อยู่มาด้วยความสุข แต่มาคิดว่ายังขาดแต่มารดา เห็นว่าไม่คู่ควรกับขุนช้าง แล้วคิดว่าจะรับแม่กลับมาอยู่กับขุนแผน พอตกคำจึงออกเดินทางกลับบ้านขุนช้าง สละกผู้คน ภูตพราย และแก้อาถรรพณ์ แล้วสะเดาะกลอนเข้าไปถึงชั้นสามห้องนอนนอนสะกดนางวันทอง แล้วเจรจากันพระไวยแจ้งว่าจะมารับนางวันทองกลับไปบ้าน นางวันทองแนะนำให้นำเรื่องขึ้นกราบทูลพระพันวษา

“...เจ้าเป็นถึงหัวหมื่นมหาดเล็ก
จงเร่งกลับไปคิดกับบิดา
พระองค์คงจะโปรดประทานให้
อันจะมาลักพาไม่ต่างกัน

มิใช่เด็กดอกจงฟังคำแม่ว่า
ฟ้องหากราบทูลพระทรงธรรม
จะปรากฏศไกรเฉิดฉิน
เช่นนั้นใจแม่มิเต็มใจ ฯ”

พระไวยพานางวันทองมาบ้าน

พลายงามไม่เห็นด้วยและจะพาไปให้ได้ นางวันทองจนใจจึงยอมไปกับพระไวย ขุนช้างตื่นขึ้น
ไม่พบนางวันทอง ให้บ่าวไพร่ค้นหาไม่พบ

ฝ่ายพลายงามได้คิดว่า ถ้าขุนช้างรู้ว่าลักนางวันทองมา ก็จะนำความขึ้นกราบทูลสมเด็จพระ
พันวษา มารดาก็จะต้องโทษ คิดแล้วจึงให้หมื่นวิเศษผล ไปหาขุนช้างที่บ้าน ช่วยไกลเกลี่ยเรื่องราว อย่าให้
ขุนช้างโกรธด้วยเป็นคนที่เคยชอบพอกัน โดยบอกให้ขุนช้างว่า ตนจับไปขังอยู่หลายวัน เกรงว่าแม่ไม่ทันจะ
เห็นหน้า จึงให้คนไปพาแม่มา พอให้ตนหายไข้แล้ว จะส่งมารดาคืนกลับไป หมื่นวิเศษรับคำแล้วก็รีบไป
บ้านขุนช้าง แจ้งเรื่องตามที่พระไวยสั่งมาทุกประการ ขุนช้างได้ฟังก็ทั้งโกรธและแค้น ว่าแล้วก็ปิดหน้าต่าง
ใส่ ด้วยความเดือดดาลและแค้นใจ

“...ยิ่งคิดเดือดดาลทะยานใจ
ร่างฟ้องท่องเทียบให้เรียบร้อย

ฉวยได้กระดานชนวนมา
ถ้อยคำถ้อยถ้วนเป็นหนักหนา...”

ขุนช้างถวายฎีกา

ฝ่ายขุนช้างร่างฟ้องเสร็จแล้ว ก็มาที่วังใน รออยู่ที่ใต้ตำหนักน้ำ พอสมเด็จพระพันวษาเสด็จกลับวัง
ทางเรือตอนจวนค่ำ ขุนช้างก็ลงลอบขอเข้าถวายฎีกา สมเด็จพระพันวษาเห็นเข้าก็ทรงพระพิโรธให้รับฎีกา
ไว้ แล้วเอาตัวไปเขียนสามสิบที จากนั้นให้ตั้งกฤษฎีกาว่า ตั้งแต่นี้ไปถ้าใครปล่อยให้ใครเข้ามาในล้อมวัง
ต้องระวางโทษเจ็ดสถาน ถึงประหารชีวิต

ฝ่ายขุนแผนได้อยู่กับนางแก้วกิริยา และนางลาวทองมาด้วยความผาสุก ตกกลางคืนคิดถึงนางวัน
ทอง จึงออกเดินมาที่ห้องนางวันทองที่เรือนพระไวย ปลูกนางขึ้นมาสนทนาด้วย ได้พร่ำรำพันถึงความหลัง
ที่ตกทุกข์ได้ยากด้วยกันมา นางวันทองแนะนำขุนแผนให้นำความขึ้นเพ็ดทูลพระพันวษา และไม่ยอมตก
เป็นของขุนแผน พอตกตักก็ฝันไปว่า ถูกพญาคชตะครุฑ คาบตัวไปในป่า ตกใจตื่นแค้นฝันให้ขุนแผนฟัง
ขุนแผนได้ฟังก็ใจหาย รู้ว่าฝันร้ายมีอันตราย

“...ครานั้นขุนแผนแสนสนิท
ครั้งนี้จะมีอันตราย
พิเคราะห์ดูทั้งยามอัฐกาล
มิรู้ที่จะແกลงแจ้งกิจจา

ฟังความตามนิมิตก็ใจหาย
ฝันร้ายสาหัสตัดตำรา
ก็บันดาลฤกษ์แรงเป็นหนักหนา
กอดเมียเม็นหน้าน้ำตากระเด็น...”

แต่ก็พลบใจนางวันทองว่า เป็นเพราะความวิตก พรุ่งนี้จะแก้เสนียดฝันให้

สมเด็จพระพันวษาชำระความเรื่องนางวันทอง

วันรุ่งขึ้น สมเด็จพระพันวษาเสด็จออกจากราชการ เห็นขุนข้างเข้าเฝ้าอยู่ จึงตรัสว่า เรื่องนางวันทองไม่รู้จบ เมื่อครั้งก่อนเรื่องที่ตกหนักที่นางศรีประจัน ก็ตัดสินใจไปอยู่กับขุนแผน แต่ทำไมกลับมาอยู่ดับขุนข้าง แล้วให้หมื่นศรีไปเอาตัวนางวันทอง ขุนแผนและพระไวยมาเฝ้าทั้งสามคนได้ฟังความก็ตกใจ ขุนแผนจึงจัดการช่วยเหลือนางวันทองด้วยเวทมนตร์ แล้วจึงพากันไปเข้าเฝ้า

“...ครานั้นวันทองเจ้าพलयาม	ได้ฟังความคร้ามครันหวั่นไหว
ขุนแผนเรียกวันทองเข้าห้องใน	ไม่ไว้ใจจึงเสกด้วยเวทย์มนตร์
สี่ซี้สี่ปากกินหมากเวทย์	ซึ่งวิเศษสารพัดแก้ขัดสน
น้ำมันพรายน้ำมันจันทร์สรรเสกปน	เคยคุ้มคลังบังตนแต่โรมา
แล้วทำผงอิทธิเจเข้าเจิมพักตร์	คนเห็นคนทักกรักทุกหน้า
เสกกระแจะจวงจันทร์น้ำมันทา	เสร็จแล้วก็พาวันทองไป ฯ”

สมเด็จพระพันวษาจึงตรัสถามนางวันทอง ถึงเรื่องราวแต่หนหลัง นางวันทองก็กราบทูลให้ทรงทราบ เมื่อทรงทราบแล้วก็กริ้วขุนข้างเป็นกำลัง แล้วตรัสถามนางวันทองต่อไปว่า เวลาล่วงไปแล้วถึงสิบแปดปี แต่ทำไมวันนี้จึงมาได้ นางวันทองก็กราบทูลว่า พระไวยไปรับเมื่อตอนกลางคืน สมเด็จพระพันวษาได้ฟัง ก็ทรงขุนเคืองพระไวยที่ทำตามอำเภอใจและว่าขุนแผนก็คงเป็นใจ ทรงตรัสว่า

“...ถ้าอ้ายไวยจะอยากใคร่ได้แม่มา	ชวนพ่อฟ้องหาเอาเป็นไร
อัยการศาลโรงก็มีอยู่	ถว่ากูตัดสินให้ไม่ได้”

แล้วตรัสต่อไปว่าเหตุทั้งหมดนี้ เพราะแย่งชิงนางวันทองกัน จึงให้นางวันทองตัดสินใจว่าจะอยู่กับใคร หรือถ้าไม่ยอมอยู่กับทั้งสองคน จะเลือกอยู่กับลูกก็ได้ นางวันทองเมื่อถึงคราวจะสิ้นอายุไม่สามารถตัดสินใจได้จึงกราบทูลเป็นกลางไป หวังจะให้สมเด็จพระพันวษาดำเนินให้

“...ความรักขุนแผนก็แสนรัก	ด้วยร่วมยามานักไม่เดียดฉัน
สู่ล้าปากบुकปามาด้วยกัน	สารพันอดอมถนอมใจ
ขุนข้างแต่อยู่ด้วยกันมา	คำหนักหนาหาได้ว่าให้เคืองไม่
เงินทองกองไว้มิให้ใคร	ข้าไทใช้สอยเหมือนของตัว
จมีนไวยเล่าก็เลือดที่นอก	ก็หยาบกรักเท่ากันกับผิว
ทูลพลางตัวนางเริ่มระรัว	ความกลัวพระอาญาเป็นพันไป...”

สมเด็จพระพันวษาให้ประหารนางวันทอง

สมเด็จพระพันวษาได้ทรงฟังแล้วก็พิโรธยิ่งนัก ตรัสถามประณามนางวันทองว่าเป็นหญิงหลายใจ อย่ายุให้หนักแผ่นดิน ให้เอาตัวไปฆ่าเสีย

“...เร่งเร็วเหวยพระยายมราช	ไปฟันฟาดเสียให้มันเป็นผี
อกเอาขวานผ่าอย่าปราณี	อย่าให้มีโลหิตติดดินกู
เอาใบตองรองไว้ให้หมากิน	ตกดินจะอัปรีภัยกาถืออยู่
ฟันให้หญิงชายทั้งหลายดู	สั่งเสร็จเสด็จสู่ปราสาทชัช...”

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จุฬาลักษณ์ คชาชัย (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน 2) ศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน ผลการวิจัยพบว่าผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่านหลังเรียน ($\bar{X} = 31.92$, S.D. = 5.48) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 25.34$, S.D. = 4.82) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วรรณวิไล ชุ่มใจ (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความฉลาดทางอารมณ์ของตัวละครในวรรณคดีมรดก โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความฉลาดทางอารมณ์ของตัวละครในวรรณคดีมรดก 2) เพื่อศึกษารูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของตัวละครในวรรณคดีมรดกเรื่อง ขุนช้างขุนแผน และเรื่องพระอภัยมณี ผลการวิจัยพบว่า ตัวละครจากวรรณคดีทั้ง 2 เรื่อง ได้ปรากฏคุณลักษณะความฉลาดทางอารมณ์ที่มีความโดดเด่นในแต่ละด้านมากน้อยแตกต่างกันออกไป ซึ่งตัวละครมีความฉลาดทางด้านอารมณ์ทั้ง 5 ด้าน ด้านการตระหนักรู้ตนเอง ด้านการควบคุมตนเอง ด้านทักษะทางสังคม ด้านการสร้างแรงจูงใจ และด้านการเอาใจเขามาใส่ใจเรา ซึ่งการที่ตัวละครจะมีความฉลาดทางด้านอารมณ์ ที่โดดเด่นในด้านใดด้านหนึ่ง เกิดจากการอบรมเลี้ยงดูที่ตัวละครได้รับในวัยเด็ก ซึ่งจะส่งผลถึงความฉลาดทางอารมณ์ เมื่อตัวละครได้รับการอบรมเลี้ยงดูที่แตกต่างตามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูของแต่ละครอบครัว จะส่งผลให้ตัวละครมีความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละด้านแตกต่างกันออกไป ตามรูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ตัวละครได้รับ ดังนั้น รูปแบบการอบรมเลี้ยงดูที่ตัวละครได้รับจึงมีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของตัวละคร

กฤษฎา กาญจนวงศ์ (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความกตัญญูในขุนช้างขุนแผน โดยมีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาพฤติกรรมที่เกี่ยวกับความกตัญญูของตัวละครจากเรื่อง ขุนช้างขุนแผน 2) วิเคราะห์รูปแบบความกตัญญูของตัวละคร 3) ศึกษาแนวทางการเผยแพร่องค์ความรู้ทางด้านความกตัญญู ผลการวิจัยพบว่า 1) พฤติกรรมความกตัญญูของตัวละครในเรื่องขุนช้างขุนแผนทั้ง 43 ตอน ปรากฏพฤติกรรมของตัวละครที่มีการกระทำพฤติกรรมที่ตรงกับรูปแบบความกตัญญูจำนวนทั้งสิ้น 19 ตัวละคร 2) รูปแบบความกตัญญูของตัวละครในเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผนสามารถจำแนกรูปแบบความสัมพันธ์ได้ทั้งหมด 4 รูปแบบ คือ ความกตัญญูที่บุคคลมีต่อบุคคล ความกตัญญูที่บุคคลมีต่อสัตว์ ความกตัญญูที่บุคคลมีต่อสิ่งของและความกตัญญูที่บุคคลมีต่อประเทศชาติ 3) แนวทางการเผยแพร่องค์ความรู้ทางด้านความกตัญญูมุ่งเผยแพร่องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปที่เด็กและเยาวชน คือ รูปแบบที่ 1 รวบรวมวรรณคดีหรือนิทานพื้นบ้านอื่นๆ ที่มีเนื้อหาสอดคล้องกับ ความกตัญญูแล้วนำมาเผยแพร่ผ่านกิจกรรมการสอนในชั้นเรียน รูปแบบที่ 2 จัดรูปแบบการสอนและทำสื่อการสอน โดยแทรกเนื้อหาเรื่องความกตัญญูเข้าไปในเนื้อหาการเรียนการสอน

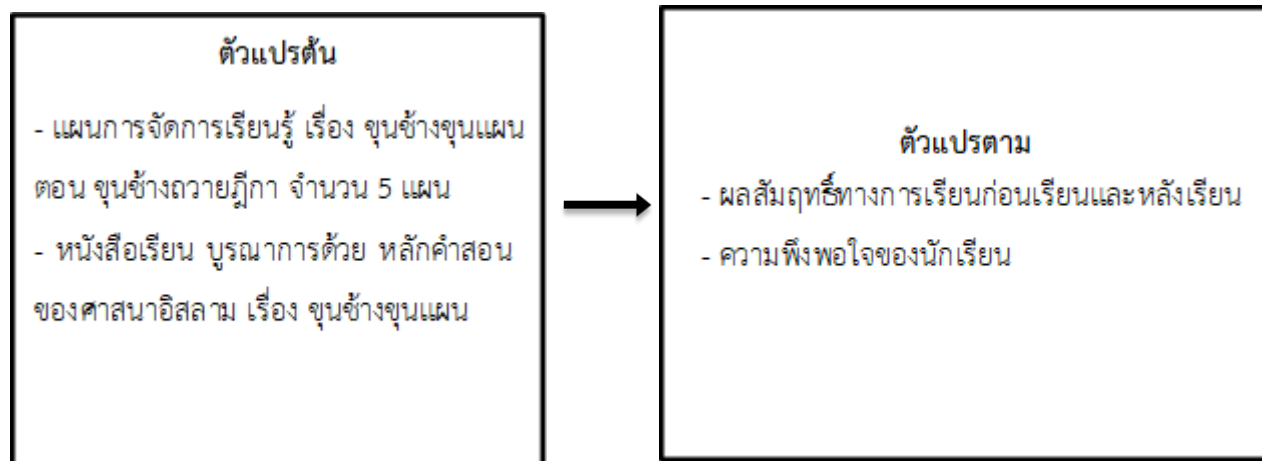
สอนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เด็กและเยาวชนได้ตระหนักถึงคุณค่าของความกตัญญู และรูปแบบที่ 3 เผยแพร่เอกสารสรุปผลการวิจัยผ่านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูผู้สอนเพื่อให้ครูผู้สอนได้นำความรู้ในเรื่องความกตัญญูไปแพร่กระจายองค์ความรู้ต่อไป

อำภพพร รินปัญญา (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง วจนภาษาคำสอนในวรรณคดีไทย เรื่อง พระอภัยมณี โดยมีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาการใช้วจนภาษาคำสอนในวรรณคดีไทยเรื่อง พระอภัยมณี 2) ศึกษาหลักธรรมคำสอนในวรรณคดีไทย เรื่อง พระอภัยมณี โดยการศึกษาเอกสารอ่านวิเคราะห์วรรณคดีไทยเรื่อง พระอภัยมณีเล่มที่ 1-4 ของสุนทรภู่ ฉบับกรมศิลปากรสำนักพิมพ์ศิลปาบรรณาคาร พิมพ์จำหน่าย พ.ศ. 2544 นำผลการวิเคราะห์มาเรียบเรียงใจลักษณะของการพรรณนาวิเคราะห์ ตามสภาพที่ปรากฏโดยอ้างตามเกณฑ์การวิเคราะห์ที่ยึดเป็นแบบ พร้อมกับสอดแทรกความคิดเห็นของผู้วิจัยประกอบการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้วจนภาษาคำสอนในเรื่อง พระอภัยมณีมี 4 ด้าน คือ ด้านการปฏิบัติตนที่เหมาะสม ด้านการสอนหรือให้ความรู้หรือให้การศึกษา ด้านการสร้างศรัทธาหรือให้ความบันเทิงและด้านการเสนอหรือชักจูงใจ 2) หลักธรรมในเรื่องพระอภัยมณีเล่มที่ 1, 3, 4 มี 9 ประการ คือ ทานบารมี ได้แก่ การให้ การเสียสละสิ่งต่าง ๆ ให้ผู้อื่นโดยไม่หวังผลตอบแทน ศีลบารมี ได้แก่ การรักษากายและวาจาให้เรียบร้อย ให้ตั้งอยู่ในความดี เนกขัมมบารมี ได้แก่ การออกบวชเพื่อศึกษาพระธรรมคำสอน ปัญญาบารมี ได้แก่ การใช้ความรอบรู้ในการเตรียมการและวางแผนการทำงานโดยรอบคอบ วิริยบารมี ได้แก่ ความเพียร ความพยายามและความกล้าหาญ ขันติบารมี ได้แก่ การอดทนต่อความยากลำบาก อดกลั้นต่อความโกรธ ความไม่พอใจ สัจจบารมี ได้แก่ ความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะลงมือกระทำตามคำพูด มีความจริงใจ พูดจริง ทำจริง อธิษฐานบารมี ได้แก่ การตั้งใจหรือการผูกจิตอธิษฐาน ตั้งจิตอธิษฐานขอพร เมตตาบารมี ได้แก่ ความรักใคร่ เอ็นดู ช่วยเหลือเกื้อกูลเมตตาต่อผู้อื่นและสรรพสัตว์ทั้งปวง ส่วนพระอภัยมณีเล่มที่ 2 ใช้วจนภาษาคำสอนและหลักธรรมคำสอนเพียง 2 ประการ คือ เมตตาบารมี ได้แก่ ความรักใคร่ ความปรารถนา มีเมตริ คิดเกื้อกูลให้ผู้อื่นและเพื่อนร่วมโลกทั้งปวงมีความสุขความเจริญ และปัญญาบารมี ได้แก่ ความรอบรู้ ความหยั่งรู้เหตุผล เข้าใจสภาวะของสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง

จากการศึกษางานวิจัยดังกล่าว พบว่า การศึกษาคุณธรรมจริยธรรมของตัวละครในวรรณคดีไทย เป็นสื่อการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้น ซึ่งเห็นได้จากผลสัมฤทธิ์การเรียนวรรณคดีผ่านการศึกษาค้นคว้าคุณธรรมจริยธรรมของตัวละครในวรรณคดีไทย หลังเรียนด้วยการเรียนรู้คุณธรรมจริยธรรมของตัวละครสูงกว่าก่อนเรียน และนักเรียนมีความพอใจต่อการเรียนโดยใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าคุณธรรมจริยธรรมของตัวละครในวรรณคดีไทยอยู่ในระดับมากอีกด้วย

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาแนวคิดและหลักการเกี่ยวกับการเรียนโดยใช้หนังสือเรียนบูรณาการเรื่อง คุณธรรม จริยธรรมตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยจึงได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 (2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อรูปแบบการเรียนที่ใช้หนังสือเรียนบูรณาการเรื่อง คุณธรรมจริยธรรมตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี จำนวน 6 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 166 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6/1 โรงเรียนบำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี จำนวน 1 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 20 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม (อาชีววิศิษฐ์ อุซัวอุ่น้ำ, 2551: 4)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการสอนรายวิชาภาษาไทย เรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา จำนวน 5 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวมจำนวน 5 ชั่วโมง เป็นแผนจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ความเป็นมาของวรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา จำนวน 1 แผน เวลา 1 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง ลักษณะเด่นของตัวละครวรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา จำนวน 1 แผน เวลา 1 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง คุณธรรมจริยธรรม เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา จำนวน 1 แผน เวลา 1 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง บุรณการด้วยหลักคำสอนศาสนาอิสลาม เรื่อง ขุนช้างขุนแผน จำนวน 1 แผน เวลา 1 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ถอดบทเรียนวรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน จำนวน 1 แผน เวลา 1 ชั่วโมง

2.2 หนังสือเรียนบูรณาการเรื่อง คุณธรรมจริยธรรมตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี จำนวน 1 เล่ม

หนังสือเรียนบูรณาการเรื่อง คุณธรรมจริยธรรมตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้

- 1) ประวัติความเป็นมาของวรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา
- 2) ลักษณะเด่นของตัวละครวรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกา
- 3) เปรียบเทียบตัวละครวรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกากับ

จริยธรรมศาสนาอิสลาม

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นแบบทดสอบแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ใช้ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

2.4 แบบประเมินความพึงพอใจในการเรียนรู้ภาษาไทย ด้วยหนังสือเรียนบูรณาการเรื่อง คุณธรรมจริยธรรมตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งความพึงพอใจเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วยข้อคำถาม 10 ข้อ

3. การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย ครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลค่าสถิติ เพื่อทดสอบสมมติฐาน และสรุปผลการทดลอง ดังนี้ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คะแนนหลังเรียน ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 17.75 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 1.251 สูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 11.55 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.945 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเมื่อนักเรียนเรียน เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีการ่วมกับหนังสือเรียนบูรณาการเรื่อง คุณธรรมจริยธรรมตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในวรรณคดีเรื่อง

ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานีแล้ว นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้สูงขึ้น 2) คะแนนแสดงความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนวรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีการ่วมกับหนังสือเรียนบูรณาการเรื่อง คุณธรรมจริยธรรมตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี ค่าระดับเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความพึงพอใจของนักเรียน อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = .55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า นักเรียนเห็นด้วยมาก 3 อันดับแรก คือ อันดับที่ 1 นักเรียนมีความสุขได้ร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยหนังสือเรียนบูรณาการด้วยหลักคำสอนของศาสนาอิสลาม เรื่อง ขุนช้างขุนแผน ($\bar{X} = 4.96$, S.D. = .19) และนักเรียนและเพื่อนได้เรียนแบบกลุ่มและช่วยกันระดมสมองในการทำงาน ($\bar{X} = 4.96$, S.D. = .19) อันดับที่ 2 นักเรียนพึงพอใจที่มีสื่อประกอบการเรียนที่น่าสนใจ ($\bar{X} = 4.93$, S.D. = .27) และอันดับที่ 3 การบูรณาการด้วยหลักคำสอนของศาสนาอิสลามทำให้เข้าใจเนื้อเรื่องได้ง่าย ($\bar{X} = 4.85$, S.D. = .36)

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปและนำเสนอตามลำดับ ดังนี้ 1) ผลการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้หนังสือเรียนบูรณาการเรื่อง คุณธรรมจริยธรรมตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยเรื่อง ขุนช้างขุนแผน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 2) ผลการตอบแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการเรียนโดยใช้หนังสือเรียนบูรณาการเรื่อง คุณธรรมจริยธรรมตามหลักคำสอนของศาสนาอิสลามในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.69 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) เท่ากับ .55

สรุปและอภิปรายผล

จากการวิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้ 1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบคะแนนแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนมีค่าเฉลี่ย 11.55 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.945 และหลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 17.75 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.251 เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่าง พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายการเรียนรู้ นักเรียนมีความสนใจในการเรียนและมีความ
เข้าใจในเนื้อหามากขึ้น 2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียน
บำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี ที่มีหนังสือเรียนบูรณาการเรื่อง คุณธรรมจริยธรรมตามหลักคำสอนของ
ศาสนาอิสลามในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนบำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี ผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) เท่ากับ 4.69 และค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ .55 โดยสรุปได้ว่าความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน
บำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี ที่มีต่อหนังสือเรียนบูรณาการเรื่อง คุณธรรมจริยธรรมตามหลักคำสอนของ
ศาสนาอิสลามในวรรณคดีเรื่อง ขุนช้างขุนแผน ตอน ขุนช้างถวายฎีกาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนบำรุงอิสลาม จังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับมีคุณภาพดีมาก ซึ่งเป็นไปตามเป้าหมายการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กฤษฎา กาญจนวงศ์. (2560). *ความกตัญญูในขุนช้างขุนแผน*. (ออนไลน์). แหล่งที่สืบค้น :
<http://cms.dru.ac.th>. (วันที่สืบค้น วันที่ 24 พฤศจิกายน 2563)
- จุฬาลักษณ์ คชาชัย. (2558). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
ที่จัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการตอบสนองของผู้อ่าน*. (ออนไลน์). แหล่งที่สืบค้น:
<https://so05.tci-thaijo.org>. (วันที่สืบค้น วันที่ 24 พฤศจิกายน 2563)
- มนุศักดิ์ โต๊ะเถื่อนและคณะ. (2553). *แนวคิดและวิธีการปลูกฝังจริยธรรมในอิสลาม*. (ออนไลน์).
แหล่งที่ สืบค้น : <https://so01.tci-thaijo.org>. (วันที่สืบค้น วันที่ 24 พฤศจิกายน 2563)
- วรรณวิไล ชุ่มใจ. (2559). *ความฉลาดทางอารมณ์ของตัวละครในวรรณคดีมรดก*. (ออนไลน์). แหล่งที่
สืบค้น : <http://www.graduate.cmru.ac.th>. (วันที่สืบค้น วันที่ 24 พฤศจิกายน 2563)
- วิโรจ นาคชาติ. (2553). *หลักการปฏิบัติตนต่อผู้นับถือศาสนาอื่นตามคำสอนของพระพุทธศาสนาและ
ศาสนาอิสลาม*. (ออนไลน์). แหล่งที่สืบค้น : <https://so04.tci-thaijo.org>. (วันที่สืบค้น
วันที่ 25 พฤศจิกายน 2563)
- สมาคมครูภาษาไทยแห่งประเทศไทย. (ม.ป.ป). *พระราชดำรัสในการประชุมทางวิชาการของชุมนุม
ภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๐๕*. (ออนไลน์).
แหล่งที่สืบค้น : <https://www.attth.org>. (วันที่สืบค้น วันที่ 24 พฤศจิกายน 2563)
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *หนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พื้นฐานภาษาไทย
วรรณคดีวิจิตร ชั้น ม. 6. (ครั้งที่ 11)*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ สกสค ลาดพร้าว.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *ตัวชี้วัด
และสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

อาชวีวิชญ์ อู่ข้าวอู่น้ำ. (2551). การพัฒนาแบบฝึกการวิเคราะห์คำภาษาบาลีสันสกฤตในภาษาไทย
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนศรีอยุธยาในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าภคินีเธอ
เจ้าฟ้าเพชรรัตนราชสุดา สิริโสภาพัณณวดี กรุงเทพมหานคร. (ออนไลน์). แหล่งที่สืบค้น :
<http://thesis.swu.ac.th>. (วันที่สืบค้น วันที่ 24 พฤศจิกายน 2563)